

Uvod v Delovni dokument drugega zasedanja XVI. škofovske sinode

Gospod nad vojskami bo na tej gori pripravil vsem ljudstvom gostijo s sočnimi jedmi, gostijo z žlahtnimi vini, s sočnimi in mozgatimi jedmi, s prečiščenimi žlahtnimi vini. Uničil bo na tej gori zagrinjalo, ki zagrinja vsa ljudstva in pokrivalo, s katerim so pokriti vsi narodi. Uničil bo smrt za vedno. Gospod veselja bo obrisal solze z vseh obrazov, sramoto svojega ljudstva bo odstranil z vse zemlje, kajti Gospod je govoril (Iz 25,6-8).

Prerok Izaija predstavlja podobo obilne in okusne pojedine, ki jo je Gospod pripravil na vrhu gore. Pojedina je simbol druženja in skupnosti, namenjene vsem ljudstvom. Ob vrnitvi k Očetu Gospod Jezus zaupa svojim učencem nalogo, da gredo k vsem ljudstvom in jim postrežejo z jedmi, ki dajejo polnost življenja in veselja. Gospod želi po svoji Cerkvi, ki jo vodi njegov Duh, v srcih ljudi ponovno prižgati upanje, obnoviti veselje in rešiti vse, zlasti tiste, katerih obrazi so razbrazdani s solzami in ki k njemu kličejo v tesnobi. Njihovi klici dosegajo ušesa vseh Kristusovih učencev, moških in žensk, ki vstopajo v globine človeških vprašanj. Njihovi klici so še glasnejši v tem času, ko pot sinode spremlja izbruh novih vojn in oboroženih spopadov, ki se pridružujejo dosedanjim in preštevilnim, ki še naprej mažejo svet s krvjo.

V središču sinode 2021-2024, *Za sinodalno Cerkev. Občestvo, udeležba, poslanstvo*, je klic k veselju in prenovi Božjega ljudstva v hoji za Gospodom in v zavzetosti za služenje njegovemu poslanstvu.¹ Klic, naj bomo učenci in misijonarji, temelji na skupni krstni identiteti; ukoreninjen je v različnosti okolij, v katerih je Cerkev prisotna; enotnost ima v enem Očetu, enem Gospodu in enem Duhu. To je izziv za vse krščene brez izjeme: »Celotno Božje ljudstvo je predmet oznanjevanja evangelija. V njem je vsak krščeni poklican, da postane soudeležen v poslanstvu, saj smo vsi učenci in misijonarji« (*Sinodalnost v življenju in poslanstvu Cerkve*, št. 53). Ta prenova ima svoj izraz v Cerkvi, ki po Duhu zbrana ob Besedi in zakramentih (prim. *Christus Dominus*, št. 11). Ta Cerkev oznanja odrešenje, ki ga nenehno doživlja; oznanja ga svetu, ki je lačen smisla in žejen občestva in solidarnosti. Za ta svet Gospod pripravlja gostijo na svoji gori.

Izvajanje sinodalnosti je način, na katerega danes obnavljamo svojo zavezanost temu poslanstvu, in je izraz narave Cerkve. Rast kot učenci misijonarji pomeni najprej odgovoriti na Jezusov klic, naj mu sledimo, odgovoriti na dar, ki smo ga prejeli, ko smo bili krščeni v imenu Očeta, Sina in Svetega Duha; nato pa pomeni naučiti se spremljati drug drugega kot ljudstvo romarjev, ki skozi zgodovino potuje proti skupnemu cilju, nebeškemu mestu. S hojo po tej poti, z lomljenjem kruha besede in evharistije se spreminjamo v to, kar prejemamo. Tako razumemo, da ima naša identiteta odrešenega in svetega ljudstva neizogibno skupnostno razsežnost, ki zajema vse generacije vernikov, ki so bili pred nami in nam bodo sledili. Odrešenje, ki ga je treba sprejeti in o njem pričevati, je stvar odnosa, saj nihče ni odrešen sam. Ali bolje rečeno, če uporabimo besede iz prispevka ene od azijskih škofovskih konferenc, počasi rastemo v tej zavesti: »Sinodalnost ni zgolj cilj, ampak pot vseh vernikov, ki jo je treba opraviti skupaj z roko v roki.² Zato je za razumevanje njenega polnega pomena potreben čas.« Sveti Avguštin govori o krščanskem življenju kot solidarnem romanju, kot skupni hoji »k Bogu

¹ Če ni drugače navedeno ali če je iz konteksta jasno razvidno, da temu ni tako, izraz »Cerkev« v besedilu *Delovnega dokumenta* označuje »eno in edino katoliško Cerkev« (Lumen gentium 23), množinski izraz »Cerkve« pa označuje krajevne Cerkve.

² Gre za navedbe škofovskih konferenc in njihovih celinskih skupin iz povzetkov, ki so bili poslani Generalnemu tajništvu sinode ob zaključku posvetovanja s krajevnimi Cerkvami, ki je potekalo med koncem leta 2023 in prvo polovico leta 2024.

ne s koraki, ampak s čustvi« (Govor 306 B, 1), s skupnim življenjem molitve, oznanjevanja in ljubezni do bližnjega.

Drugi vatikanski koncil uči, da so vsi ljudje »poklicani k temu zedinjenju s Kristusom, ki je luč sveta: od njega izhajamo, po njem živimo, k njemu gremo« (*Lumen gentium* 3). V središču sinodalnega potovanja je starodavna in vedno nova želja, da bi vsem posredovali Gospodovo obljubo in povabilo, ohranjeno v živem izročilu Cerkve, da bi prepoznali navzočnost Vstalega Gospoda med nami in sprejeli številne sadove delovanja njegovega Duha. Vizija Cerkve, ljudstva romarjev, ki na vseh concih zemlje išče sinodalno spreobrnjenje zaradi svojega poslanstva, nas vodi, ko z veseljem in upanjem stopamo naprej po poti sinode. Ta vizija je v ostrem nasprotju z resničnostjo sveta, ki je v krizi in katerega rane ter škandalozne neenakosti boleče odzvanjajo v srcu vseh Kristusovih učencev; to nas spodbuja k molitvi za vse žrtve nasilja in nepravilnosti ter k obnovitvi naše zavezanosti ženskam in moškim, ki se v vseh delih sveta trudijo za pravičnost in mir.

Triletna pot

Po začetku sinodalnega procesa 9. in 10. oktobra 2021 so se krajevne Cerkve po vsem svetu z različnimi ritmi in raznolikimi izrazi lotile začetnega razdobja poslušanja. Pripadati Cerkvi pomeni biti del enega Božjega ljudstva, ki ga sestavljajo ljudje in skupnosti, ki živijo v konkretnih časih in krajih. Sinodalno poslušanje se je začelo v teh skupnostih, nato pa je potekalo prek škofijskih, nacionalnih in celinskih stopenj v stalnem dialogu; ta dialog je vedno znova sprožilo generalno tajništvo sinode s sintezo in delovnimi dokumenti. Krožnost sinodalnega procesa je način prepoznavanja in krepitev zakoreninjenosti Cerkve v različnih okoljih, in je v službi vezi med njimi.

Novost te prve faze je bila izkušnja celinskih skupščin, ki so združile krajevne Cerkve iste makro-regije in jih povabile, da se naučijo poslušati druga drugo, se spremljati na poti in skupaj prepoznavati glavne izzive, ki jih za uresničevanje poslanstva predstavlja okolje, v katerem se nahajajo.

Prvo zasedanje XVI. redne generalne skupščine škofovske sinode (oktobra 2023) je odprlo drugo fazo in sprejelo sadove tega poslušanja, da bi v molitvi in dialogu prepoznali korake, ki jih od nas zahteva Duh. Ta faza se nadaljuje do zaključka drugega zasedanja (oktober 2024), ki bo svetemu očetu ponudilo sadove svojega dela z namenom intenzivnejšega izvajanja s strani vseh krajevnih Cerkva.

Priprava drugega zasedanja nujno temelji na rezultatih prvega zasedanja, zbranih v *Sinteznem poročilu*. Na njegovi podlagi se je v skladu s krožnostjo, ki je značilna za celoten sinodalni proces, in zaradi natančnega poudarka, na katerem bo temeljilo drugo zasedanje, začelo nadaljnje posvetovanje s krajevnimi Cerkvami po vsem svetu, pri čemer smo izhajali iz vodilnega vprašanja: *Kako biti sinodalna Cerkev v poslanstvu?*. Kot pojasnjuje dokument *Proti oktobru 2024*,³ je cilj posvetovanja je bil »opredeliti poti, ki jih je treba ubrati, in oroja, ki jih je treba sprejeti v različnih kontekstih in okoliščinah, da bi okrepili izvirnost vsake krajevne Cerkve in vsakega krščenca pri edinstvenem poslanstvu oznanjevanja vstalega Gospoda in njegovega evangelija v današnjem svetu. Ne gre torej za to, da bi se omejili na načrt tehničnih ali postopkovnih izboljšav, ki bi povečale učinkovitost cerkvenih struktur, ampak za to, da bi se v dinamiki med enotnostjo in različnostjo, ki je lastna sinodalni Cerkvi, lotili konkretnih oblik misijonarske zavzetosti, h kateri smo poklicani.«

³ Razposlalo ga je Generalno tajništvo sinode, dne 11. decembra 2023, in je na voljo na spletni strani www.synod.va.

Odgovori na vodilno vprašanje, ki jih je poslala večina škofovskih konferenc in njihovih celinskih skupin, vzhodnih katoliških cerkva, škofij, ki niso del škofovske konference, dikasterijev Rimske kurije, Zveze vrhovnih predstojnikov in Mednarodne zveze vrhovnih predstojnic, ki predstavljajo posvečeno življenje, ter pričevanja o izkušnjah in dobrih praksah, prejeta z vsega sveta, in opažanja skoraj dvesto mednarodnih stvarnosti, univerzi in fakultet, združenj vernikov, skupnosti in posameznikov so bili podlaga za pripravo tega *Delovnega dokumenta za drugo zasedanje* in lahko rečemo, da je zakoreninjen v življenju Božjega ljudstva po vsem svetu.

Ti glasovi so izražali hvaležnost za prehojeno pot, težave, ki jih včasih prinaša, predvsem pa željo po napredovanju. Škofovska konferenca Severne Amerike je to ubesedila tako: »Hvaležnost za sinodalno potovanje je globoka [...] Ostajajo tudi napetosti, ki bodo zahtevale nadaljnji razmislek in dialog, pri čemer se je treba zgledovati po ideji kulture srečanja, ki jo je predlagal papež Frančišek. Vendar te napetosti ne prekinjajo občestva ljubezni v Cerkvi.« Opominjajo nas tudi, da je pred nami še dolga pot.

Tako kot v prejšnjih korakih, so tudi v tem bili ponovno potrjeni sadovi metode pogovora v Duhu. Neka zveza škofovskih konferenc na primer poroča: »V številnih povzetkih iz vse Azije je izraženo neverjetno navdušenje nad sinodalno metodologijo, ki kot izhodišče poti uporablja pogovor v Duhu. Večje število škofij in škofovskih konferenc je to metodo z velikim uspehom uvedlo v svoje strukture.« To navdušenje se že prenaša v konkretne korake preizkušanja bolj sinodalnega načina delovanja. V eni od evropskih škofovskih konferenc »so se odločili, da začnejo petletno sinodalno poskusno fazo. Na nacionalni ravni gre za razvijanje, ocenjevanje in izpopolnjevanje oblik sinodalnega posvetovanja, dialoga, razločevanja ter procesov odločanja, ki fazo oblikovanja (*odločanja*) povezujejo s *sprejemanjem odločitev*. Upoštevali bomo izkušnje škofij pa tudi sinodalno dogajanje v drugih delih sveta in v vesoljni Cerkvi. Smo na začetku zahtevne, a pomembne učne poti«. Zelo se zavedamo vrednosti lokalnih Cerkva in njihove poti, bogastva, ki ga nosijo, in potrebe, da se njihov glas sliši. V povzetku, ki ga je poslala afriška škofovska konferenca, je zapisano, da »krajevnih Cerkva ne moremo več obravnavati kot prejemnike oznanila evangelija, ki lahko prispevajo le malo ali nič«.

Tem doprinosom so bili nato dodani sadovi mednarodnega srečanja »Župniki za sinodo« (Sacrofano v bližini Rima, 28. april - 2. maj 2024). To srečanje je pomenilo priložnost za poslušanje duhovnikov, ki delujejo na župnijah. Sinteze delovnih skupin izražajo predvsem »veselje zaradi možnosti medsebojnega poslušanja; bogato izkušnjo, ki je spodbudila globok doživetje razumevanja in spoštovanja posebnosti izvora vsakega od njih«. Izražajo »potrebo po novem razumevanju vloge župnika v sinodalni Cerkvi ob spoštovanju raznolikosti tradicij v Cerkvi« in zaskrbljenost, ker ne morejo doseči tistih, ki živijo na robu: »Če želi biti Cerkev sinodalna, mora prisluhniti tem ljudem«.

Prav tako je pet delovnih skupin, ki jih je ustanovilo Generalno tajništvo sinode in so jih sestavljali strokovnjaki različnega geografskega porekla, spola in cerkvenega položaja, ponudilo gradivo za pripravo *Delovnega dokumenta*. Skupine so pri svojem delu uporabljale sinodalno metodo, da bi teološko in kanonično poglobile pojem sinodalnosti in njene posledice za življenje Cerkve.⁴

Skupina strokovnjakov, ki so jo sestavljali škofje, prezbiterji, posvečene osebe, laiki, moški in ženske, teologi, strokovnjaki za cerkveno pravo ter Sveto pismo z vseh celin in iz različnih

---

⁴ V zvezi s tem gl. dokument *Kako biti sinodalna Cerkev v poslanstvu? Pet perspektiv za teološko poglobitev v luči drugega zasedanja XVI. redne generalne skupščine škofovske sinode*, ki ga je 14. marca 2024 izdalo generalno tajništvo sinode in je na voljo na spletni strani www.synod.va.

cerkvenih okolij, je bila zadolžena, da prebere vse prejete prispevke in gradiva ter oblikuje odgovore na temeljno vprašanje, da bi pripravila *Delovni dokument*. Razmišljanja te skupine in petih zgoraj omenjenih delovnih skupin bodo vključena tudi v *teološko subvencijo*, ki bo spremljala *Delovni dokument* bo preiskovala teološke temelje nekaterih vsebin.

Ob pripravljalnem delu za drugo zasedanje se je začelo tudi delo desetih študijskih skupin.⁵ Tem je bila zaupana naloga, da preučijo deset tem,⁶ ki izhajajo iz Sinteznega poročila in jih je sveti oče opredelil ob koncu mednarodnega posvetovanja. Te študijske skupine, ki jih sestavljajo pastirji in strokovnjaki z vseh celin, sledijo sinodalni metodi dela. Ustanovljene so »v dogovoru med dikasteriji Rimske kurije, pristojnimi za različne teme, in Generalnim tajništvom sinode, ki je zadolženo za usklajevanje«, v skladu s *kirografom*, ki ga je 16. februarja 2024 podpisal papež Frančišek, in v duhu apostolske konstitucije *Praedicate Evangelium* (št. 33). Svojo študijo naj bi skupine dokončale do junija 2025; oktobra 2024 pa bodo na zasedanju sinodalnega zbora predstavile poročilo o delu. Na ta način je papež Frančišek, ne da bi čakal na zaključek drugega zasedanja, že vključil nekatera navodila prvega zasedanja in začel z izvedbeno fazo. Njen obliko predvideva apostolska konstitucija *Episcopalis Communio*: »Generalno tajništvo sinode skupaj s pristojnim dikasterijem Rimske kurije ter glede na temo in okoliščine tudi z drugimi dikasteriji, ki so na različne načine vključeni, s svoje strani spodbuja izvajanje sinodalnih smernic, ki jih je odobril papež« (člen 20, c. 1). Poleg tega je bila v soglasju z Dikasterijem za zakonodajna besedila ustanovljena komisija za kanonsko pravo, ki pomaga sinodi. Nazadnje, ob uresničevanju navedb prvega zasedanja (prim. Sintezno poročilo 16q) je SECAM (Zveza škofovskih konferenc Afrike in Madagaskarja) 25. aprila 2024 napovedal ustanovitev posebne komisije za razločevanje teoloških in pastoralnih posledic poligamije za Cerkev v Afriki.

Delovni dokument za drugo zasedanje

Na poti, prepleteni s tišino, molitvijo, poslušanjem Božje besede, bratskim dialogom in veselimi srečanji, ne brez težav, smo kot Božje ljudstvo dozoreli v globlje zavedanje našega odnosa kot bratje in sestre v Kristusu, s skupno odgovornostjo biti skupnost odrešenih, ki z besedo in življenjem oznanja lepoto Božjega kraljestva po vsem svetu. Ta identiteta ni abstraktna ideja, ampak živa izkušnja, prepletena z imeni in obrazi. V pripravah na drugo zasedanje in med njegovim delom se še naprej ukvarjamo s tem vprašanjem: *kako* lahko identiteta sinodalnega Božjega ljudstva v poslanstvu dobi konkretno obliko v odnosih, poteh in krajih, v katerih se odvija življenje Cerkve?

---

⁵ V zvezi s tem gl. dokument *Študijske skupine za vprašanja, ki so nastala na prvem zasedanju XVI. redne generalne skupščine škofovske sinode in jih je treba poglobljeno preučiti v sodelovanju z dikasteriji rimske kurije. Delovna navodila*, ki je bil prav tako razposlan 14. marca 2024 in je na voljo na spletni strani www.synod.va.

⁶ Teme, ki izhajajo iz povzetka poročila prvega zasedanja in so bile dodeljene desetim študijskim skupinam, so: Nekateri vidiki odnosov med vzhodnimi katoliškimi cerkvami in latinsko Cerkvijo (Sintezno poročilo 6).

Prisluhniti klicu ubogih (4. in 16. poglavje).

Poslanstvo v digitalnem okolju (Sintezno poročilo 17).

Revizija *Ratio Fundamentalitatis Institutionis Sacerdotalis* v misijonski sinodalni perspektivi (Sintezno poročilo 11).

Nekatera teološka in kanonična vprašanja v zvezi s posebnimi oblikami služenja (Sintezno poročilo 8 in 9).

Sinodalna in misijonska revizija dokumentov, ki urejajo odnose med škofi, verniki in cerkvenimi skupnostmi (Sintezno poročilo 10).

Nekateri vidiki lika in službe škofa (zlasti: merila za izbiro kandidatov za škofa, sodna funkcija škofa, narava in potek obiskov *ad limina Apostolorum*) v misijonski sinodalni perspektivi (Sintezno poročilo 12 in 13).

Vloga papeških predstavnikov v misijonski sinodalni perspektivi (Sintezno poročilo 13).

Teološka merila in sinodalne metodologije za skupno razločevanje spornih doktrinarnih, pastoralnih in etičnih vprašanj (Sintezno poročilo 15).

Sprejemanje sadov ekumenske poti v Božjem ljudstvu (Sintezno poročilo 7).

Delovni dokument mora služiti namenu, za katerega velja, kar je bilo povedano že ob prvem sinodalnem zasedanju: »To ni dokument cerkvenega učiteljstva niti poročilo sociološke raziskave; ne ponuja oblikovanja operativnih navodil, ciljev in namenov niti popolne izdelave teološke vizije« (št. 10; prim. DTC št. 8). Za njegovo razumevanje je bistveno, da ga umestimo v celoten sinodalni proces, saj je prepleten z dialogom med Cerkvami, ki ga oživlja in podpira delo Generalnega tajništva sinode. Prvo zasedanje skupščine (2023) je zbralo sadove dvojnega, lokalnega in celinskega, posvetovanja v iskanju »značilnih znamenj sinodalne Cerkve in dinamike občestva, poslanstva in sodelovanja, ki jo naseljujejo« (Sintezno poročilo, Uvod). Z molitvijo, dialogom in razločevanjem je zbrala in v Sinteznem poročilu izrazila ujemanja, vprašanja, ki jih je treba obravnavati, in predloge, ki so se pojavili pri skupnem delu. Nastalo je nekaj, kar lahko opišemo kot začetni odgovor na vprašanje »Sinodalna Cerkev, kaj pa ti?«. Drugo zasedanje ne gre po istih poteh, ampak je poklicano, da stopi naprej in se osredotoči na svoje vodilno vprašanje: »Kako biti sinodalna Cerkev v poslanstvu?«. Glede drugih vprašanj, ki so se prav tako pojavila med potjo, se delo nadaljuje na druge načine, tako na ravni krajevnih Cerkev kot tudi v desetih študijskih skupinah. Teh dveh zasedanj ni mogoče ločiti, niti si ne nasprotovati: predstavljata kontinuiteto, predvsem pa sta del širšega procesa, ki se na podlagi tega, kar navaja apostolska konstitucija *Episcopalis communio*, ne bo končal s koncem oktobra 2024.

Delovni dokument se konkretno začne z razdelkom, posvečenim temeljem razumevanja sinodalnosti. Ponovno predstavi zavest, ki se je razvila na tej poti in jo je potrdilo prvo zasedanje. Temu sledijo trije tesno prepleteni deli, ki z različnih vidikov osvetljujejo misijonarsko sinodalno življenje Cerkve:

- I. vidik *Odnosov* – z Gospodom, med brati in sestrami ter med Cerkvami – ki podpirajo vitalnost Cerkve veliko bolj radikalno kot njene strukture;
- II. vidik *Poti*, ki podpira in hrani dinamičnost odnosov v njihovi konkretnosti;
- III. vidik *Krajev oznanjevanja*; ta proti skušnjavi abstraktnega univerzalizma govori o konkretnih okoljih, v katerih se udeležujejo odnosi, njihova raznolikost, pluralnost in povezanost ter njihova ukoreninjenost v izvornem temelju, izpovedi vere.

Vsak od teh razdelkov bo predmet molitve, izmenjave in razločevanja v enem od modulov, ki bodo zaznamovali delo drugega zasedanja, v katerem bo vsaka oseba povabljena, da »ponudi svoj prispevek kot dar za druge in ne kot absolutno gotovost« (Sintezno poročilo, Uvod) na poti, ki so jo člani skupščine poklicani napisati skupaj. Na tej podlagi bo pripravljen sklepni dokument, ki se bo nanašal na celoten dosedanji proces in bo svetemu očetu ponudil smernice glede korakov, ki jih je treba storiti, in glede konkretnih načinov, kako to storiti.

Pričakujemo lahko poglobitev skupnega razumevanja sinodalnosti, boljši poudarek na praksi sinodalne Cerkve in celo predlog nekaterih sprememb v kanonskem pravu (druge, pomembnejše spremembe bodo morda sledile po boljšem sprejemu osnovnega predloga). Zagotovo pa ne pričakujemo odgovora na vsa vprašanja. Tudi zato, ker se bodo na poti spreobrnjenja in reforme, na katero bo drugo zasedanje povabilo celotno Cerkev, pojavila nova. Med pridobitve dosedanjega procesa lahko zagotovo štejemo dejstvo, da smo izkusili in se naučili metode, s katero lahko skupaj, v dialogu in razločevanju, obravnavamo razna vprašanja. Še vedno se učimo, kako biti misijonarska sinodalna Cerkev, vendar je to naloga, ki smo jo izkusili in se je lahko z veseljem lotimo.